

Ramon Agirre Irasuegi

*Bergara
Gipuzkoa (1935)*

Aurkibidea

Biografia

Elorregi (San Prudentzio) auzoko Kotzabal (Gorosabel) baserrikoa. Aita bertakoa zuen eta ama, berriz, Aramaiokoa. Bergarako toponimia jasotzeko egindako lanean berak emandako azalpenak oso lagungarriak izan ziren.

Zintak

BER-248

- **Proiektua:** Bergarako toponimia
- **Elkarrizketatzailea(k):** Larrañaga, Andoni
- **Data:** 1992-01-28
- **Iraupena:** 17 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Elorregi auzoko toponimia

- **Erref:** BER-248/001
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:05:00

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:

Elorregi auzoko baserrien izenak eta kokapena. Elorregi auzoko toponimia.

Transkripzioa

- [...] errekoa [...] egoten zana edo, hemen ipini douna [batakin].
- Errekatxo?
- Errekatxo.
- Hor jaixotzen dok, e! Hori hortxe jaixotzen dok. Goittik behera datorren errekatxo hau jaio hor eitten dok. Hori seguru.
- Eta ingurua da Errekatxo, ez? Errekoa bakarrik ez.
- Bueno, mendixai edo hari inguru danai esaten jako. Zela han jaixotzen dan, hari izena ipiniko zotsen egunen baten ta, ba, hari esaten jako.
- Gero beste... Tximistia edo...?
- Tximixua?
- Tximixua.
- Tximixua? Bueno, Tximixua egongo dok hamen gutxi gorabehera. Kruzia nun jak Isuskitzara juteko ta Ziarrerokora ta?
- Isuskitza hor dao.
- Kruzia.
- Isuskitza...
- Hamen izango da?
- Ez, ez, behien, beherao, beherao.
- Hau da Kotzabal.
- Bai, hamen izango dok.
- Kotzabal eta hemen Ziarrero. Ez, pistia nik ez dakit nundik doian eta.
- Bueno, lehengo bidetatik eindda jarek pistak, e! Lehengo... lehen zian bidetatik.
- [...] gu hona gatoz. Isuskitza...
- Kotzabal... Kotzabal hamen?
- Bai.
- Ba, Tximixua hamen edo holako baten egongo dok, zeatik haura gorao joiak eta. Ta hau zein dok?
- Ziarrero.

- Hau Zigarrero?

- Ta Isuskitza hemen.

- Isuskitza hemen? Hamen egongo dok Tximixua. Hau, [esan jua moduan], hau zuan kruze bat Ziarrerokora, Isuskitzara ta Kotzabalera juteko. Tximixua. Hortik ez jakixat, ba, nik zer esan nahiko daben horrek.

- Ze zeuan goi-goixan zeuan ala...?

- Ez, ez, behian, behian.

- Hauxe.

- Baiña hau oso gertuan dao.

- Hau esan dozu Kotzabal?

- Ez, Isuskitza.

- A! Isuskitza.

- Kotzabal hau, Isuskitza hemen...

- Hau Ziarrero.

- Ziarrero...

- Ta hau kruzia [...], goratxuao.

- Ba, hori dok, kruze bat. Zuan alde batetik juten zuan Ziarrerora, bestia Isuskitzara ta bestia Kotzabalera. Kruze bat dok hori. Uste juat oin be zeoze esistitzen dala, e, bidia.

- Eta ze zan tontorra edo ezebez?

- Tontortxo bat da hori. Da bastante dibisatzen dana, ez dakitzu? Ba, lehenao... ba, klaro, oin piñuak-eta dare eta oin ez da dibidatzen ezebe, ezta? Baiña lehenau, ba, bai. Lehenao zer asko ikusten zan handik. Ta da toki bat, toki bat, hori, kazarixak-eta erbizain egoten diena, erbixa itxoitzen egoten dien punto bat. Orduen.

- [...]

- Bai.

- Eta hamen [...].

- Gutxi gorabehera. Gutxi gorabehera, e?

- Gero beste bat Arrua edo...?

- Arruena?

- Bai.

- Arruena... [...]. Ba, Arruena hamen holako baten daok.

- Ze da, basua?

- Mendixa bai. Haura be punto... holako punto bat dok, hortik be... Arruena esan nahi [dau] goiko puntia, puntia dibisatzen dana. Hori bai. Gero jak bestia ura hartzen dana ta hori interesatzen dok? Zabaldorako ura hartzen dan itturixa... Metalitturixa esaten jakona. Ta Kotzabal hemen... ba, holakon baten egongo dok. Ura hartzen dana.

- [...]

- Hemen Sospetxu, e!

- Bai.

- Sospetxu hemen ta hemen Kotxabal.

- Hori dok.

- Hamen goratxuao erdixan [Sospetxuko bidia jak hemen]?

- Zein, ura? Bai, bai, ondo [jartzen dik]. [...] ura hartzen dana goixan. Gero, gero, guk ura, erateko ura, hamen hartzen juau. Erateko ura. Itturixa. Daukoun itturixa. Hori esistitzen dok ondio, e! Itturixa han jak ondio, e!

- Ze itturri dauka?

- Ez jaukak izenik Errekazarra esaten jakuan, Errekazarra, lehenauko Errekazarra, eta hortik hartzen jok, hortik hartzen juek Zaboldokuak ura.

2. Elorregi auzoko toponimia

• **Erref:** BER-248/002

• **Iraupena:** 0:05:02. **Hasi:** 00:05:00. **Bukatu:** 00:10:02

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:

Elorregi auzoko baserrien izenak eta kokapena. Elorregi auzoko toponimia.

Transkripzioa

- Gero bestekaldia [eitten dozue], kamiñuan bestekaldia? Horren izena badakitze?
- Pikua ta Albitza?
- A!
- Pikua ta Albitza.
- Hori ikasi giñuan, bai.
- E? Pikua ta Albitza.
- Julianek, Elkorokuak.
- A, bai, e? Harek esan otsuen, e?
- Eta gero Barrenakuak be bai. Baiña hori gaitzizenak dia, ez?
- E... Gaitzizenak, bai, hola ipinita. Lehenao ribalidade haundixa egoten zan sasoe baten. Hola... Pikukuak modalidade baten izeten zien irabazten zabenak eta bestetan albiztarak eta hola.
- Hau ze zan?
- Errekazarra edo...
- Bai, Errekazarra. Hori dok, hori dok, ba, nun markau juau? Uno. Hamendik bajatzen dan errekatxua dana. Baiña lehenao, sasoe baten, horra jutun zittuan erropak garbitzera danak. Hor Errekazarra euan albergia edo zera. Horra erropak garbitzera juaten zittuan lehenao andra danak. Asto gaiñian hartu erropak eta [...] eruaten zittuen harek lehenauko harizko izarak-eta be bai. Eta lixibia eittera horra juaten zittuan. Bueno, zer gehixao esan neikek, ba, nik?
- Hemen Isuskitza inguruan bazeuan zeoze hola partikularrik?
- Horko basuen izenik eta ez jekixat. Horrek Zigarrerokuan esango dotsue hobeto. Horrek beti bizi izen dittuk hor eta ondio hor jarek eta... ez dakik? Horrek gehixao esango dotsue. Oin hor... Isuskitzan [...] egongo dok batenbat hau, zera, jabik... Zabaldo ezautzen dozue? Esto... zuk ezautuko dozu.
- [...]
- Bueno, mendixan izenak esango dostat. Hau uno ipini juau, [...]. Gero hemen... hau mendixan izena Arraska. Hamen... hemen. Hamen jak basarrixa, eztok?
- Bai, bai.
- Hamen, hau Arraska esaten jakok mendi honi Arraska mendixa.
- [...] Metaliturrixa daon lekuan?
- Hori da. Hori da. Hori da Arraska mendixa da [...] esaten jakuan lehenao behintzat.
- [Errekatik...] txabola moduko bat agertzen jaku.
- Nundik?
- Ba, Suspitxu hau bada ta hau errekia, hemen txabola moduko bat markauta dao.
- Hori, klaro, eske hor...
- Hau da...
- A! Hori, zera, Sospetxun bertan! Bertan jak Sospetxun txabolia.
- Suspitxun goixan bertan?

- Bai, bertan honuzko Kotzaola aldera hatorrela jak Irabiengo txabolía jak hor.

- A! Hori apuntauta... [apuntau...].

- Bai?

- Bai, hori Angiozar aldian [...].

- Ta beste txabolaik ez juat uste. Kotzabal gaiñekaldian bai, geure txabolía. Baiña beste txabolaik... Kotzabal hamen, ba, holakotxe [...] txabolía jak. [Haura], gaiñera, zabalik egoten dok.

- Gero [honek], bidian dauen kamiñueruen zera bada, hau bidia, eskuma... bueno, alde hontara errekonduan dao sail haundi bat labrauta-ta azaltzen dana, Zaldumendikuana edo dana.

- Zalgomendikua. Zaldumendi ez, e! Zalgomendi.

- Zalgomendi?

- Zalgomendi.

- Baiña San Prudentzion zela esaten da?

- Elormendi.

- Elormendi?

- Elormendi. San Prudentzio Elormendi da. Elormendi.

- Baiña San...

- "Elormendi auzoa" San Prudentzio, Kamiñuan-ta ez dozue leidu?

- Bai, bai. Baiña Zalgumendi basarrixa Zalgumendi esaten da?

- Zalgomendi bai, Zalgomendi.

- Elorregi, ezta, kamiñuan? Elorregi.

- Bai, auzua Elorregi. Auzua Elorregi.

- Ba, hamen kamiño onduan daren sail horrek badauke izenik?

- Sail haundi bat dao hemen lau-laua dana.

- Hor Isasi pasau eta kurbia...

- Bai, baiña izena... ez dakit.

3. Irutontorretako "atsua eta aguria"

- **Erref:** BER-248/004
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:11:12. **Bukatu:** 00:12:45

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:

Irutontorreta mendiaren inguruko azalpenak: Irutontorretako "atsua eta aguria".

Transkripzioa

- Bueno, Irutontorretan gero beste zer bat sinbolo bat be bajak han. Bi harri jarek, bat formia pertsonian antzerakua edo formia jaukek ta emakumia esaten jakok ta atsua ta aguria esaten jotsek. Hori izena hori betikua, atsua ta aguria, Irutontorretako atsua ta aguria. Altzua, altzua bezela dauka emakumiak eta gizona dao tente bezela. Bi harri alkarren onduan.

- Gaiñe-gaiñian? Irutontorreta gaiñian?

- Buzoia daon tokixan.

- A, bai, e?

- Bai.

- Osea, tontorrian bertan...

- Tontorrian bertan bertan.

- Eta Irutontorretako tontorren izenik bai?

- Beti Irutontorreta... Ez dakit.

- Baiña ze tontor da hor buzoia daukana? Erdikua edo?
- Haundiña.
- Haundiña. Buzoia daon tokixa, badakik?
- Bai, baiña zein da?
- Honek hirurotatik zein dok Bergaratik ikusitta? Erdikua edo [atzekua].
- Erdikua.
- Erdikua [...], ezta?
- Erdikua.
- Eta zela esan dozu izen horrek harrixanak altzua ta...?
- Atsua ta aguria.
- Eta?
- Aguria. Andria ta gizona esatia bezela edo...
- A! Bai, bai, bai, bai.
- Zeatik lehenau orduan esaten jakon emakumiai, etxeko andriai, ba, etxeko andria edo etxeko atsua edo...
- Bale.

4. Elorregi auzoko toponimia

- **Erref:** BER-248/005
- **Iraupena:** 0:04:15. **Hasi:** 00:12:45. **Bukatu:** 00:17:00

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:

Elorregi auzoko toponimia.

Transkripzioa

- Epele inguruakin hasi [...].
- Hau zonaau... hamen badao, ba, [hamen mugia] Arrasate eta errekoa [...]
- ...
- Zeletati...
- Hamen basarrixa zein zan zuek dudia zeukazuena, Epele edo [zein zan haura]...
- A! Gero esan zoskuen [...].
- Bat Artzubi...
- Bai.
- Artzubi ta Epele.
- Gaiñekaldian?
- Artzubin... barrurao, mendira alderao Epele. Epele.
- Barrenakuak esan zoskun Barrenazar izena be bazeukala.
- Barrenazar horrek?
- Barrenakuak esan zeban hori.
- [...], Epele?
- [Hemen mundu guztiak] Epele.
- Nik berrogeta hamasei urte daukat, bai, ta nik beti entzun dot Epele.
- Hamen inguruan...
- Oin, aurretik baldin bazeukan hori Barrenazar...
- [... ipini dou, ezta,] errekatxo hau [zein dan]...
- Bai, [...].
- Bai. Bueno, baiña hau zona hau gehixao [...] gehixao honek, ezta?
- Bai, holako... zuk esan dozun moduko... hori, [...] mendixa ta holako izenak.
- Holako izenik hamen ez dao, horrek gehixao Zigarrerok [...].

- Hori Zigarrerokuak esango dotsue hobeto.

- Bai, bai.

- Han beste bat, beste mendi sail bat badao -ya nik ez nauke ezautuko [oingo] ta nun daon be ez nauke ezautuko- hamen Lope aldera esaten jako, beste bat, Otsozulo. Hor nunbaiten.

- A, esan zoskuen.

- Otsozulo, hor nunbaiten .

- [Isuskitzakua] behintzat horrek esango dotsue. Han egongo da, e? Goruzkuan edo beheruzkuan han egongo da.

- Ta hori Isukitza, Isuskitza...? Hau [...], ezta? A! Hor begiratzen da eskumara, ezta? Han kanposantu inguruan gora eskumara geratzen da hori, ezta?

- Zuek handik pasau bihar dozu Zigarrerokora.

- Isukitzatik?

- Bai.

- A! Ta eskumatik juaten da Zabaldora, orduan, ezta?

- Bai, ta Kotzabalera.

- Eskumatik. Ta ezkerretik doia [...].

- Ezkerretik Isuskitzara ta Zigarrerokora. Isukitzatik pasau bihar dozue Zigarrerokora juateko. Bale, bale.

- Gero Irutontorreta... noraiño da Irutontorreta? Nun bukatzen da?

- Bueno, hau... hau izango da...

- [...] goixan.

- ... hau be Sospetxuko... ixa Sospetxura artekua izango da, ezta?

- Hau Sospetxu.

- Sospetxu. Baiña hamen dao mendi tontortxo bat Sospetxun azpitan gelditzen dana. Irutontorretatik goittik behera doian zera, mendixa, mendi-puntia, punta-puntia, azkenengo puntia... ahaztu jata [...] mendi punta hori... [Azpilleta] edo... Igual da. Igual da. Ez naiz akordauko.

- [...].

- Ez, geu juaten gaittuk beti be, baiña...

- Orduan, Irutontorreta deitzen jako bakarrik gaiñari edo...?

- Gaiñai, gaiñai, gaiña bakarrik. Goiko puntia bakarrik.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-07-30

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com